

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet

Handläggare: Jonathan Lindgren

Yttrande över förslag till införande av gränsvärden för klimatdeklarationer av byggnader (LI2023/02459)

Med anledning av förordning om energieffektivisering för småhus har Villaägarnas Riksförbund valt att avge följande yttrande.

- Förbundet identifierar att förslagen leder till en utökad regelkomplexitet inom byggbranschen dit färre aktörer har tillträde och att färre tillgängliga materialval blir gångbara för uppförande av hus.
- Förbundet föreslår att biogent kol bundet i byggprodukter inkluderas som en kompletterande klimatindikator i deklARATIONEN.
- Förbundet anser sammanvägt att förslaget inte bör genomföras i sin nuvarande form och att strävandet för att reducera klimatutsläpp från byggnader fokuseras mot insatser som inte försvagar byggbranschens förutsättningar att uppföra hus till överkomliga priser.

Bakgrund

Boverket lämnar med rapporten förslag som i praktiken ämnar sätta ett tak för utsläpp från byggnader inom ramen för reglerna om klimatdeklarationer för byggnader. Det är ett styrmedel som introducerats redan 2022 och beskrivs ha välkomnats av de stora aktörerna inom byggbranschen. Nyttan av klimatdeklarationer som inkluderar övriga livscykelkedan utöver byggskedet i gränsvärdet beskrivs av Boverket som begränsad. Boverket framhåller att andra styrmedel kan vara bättre för att styra mot en högre energieffektivitet, framtida återbruk och liknande klimatvinster.

Det nu aktuella förslaget ämnar utöka deklARATIONEN till att introducera ett gränsvärde för utsläpp som inte får överstigas. Gränsvärdet föreslås omfatta samtliga byggdelar av en byggnad från grunden. För småhus föreslås ett gränsvärde motsvarande 180 kg CO₂e/m² BTA.

Implementering av förslaget då hela byggnadens livscykel inkluderas i klimatdeklarationen sätts till 2027.

Biogent kol bundet i byggprodukter

En viktig del i det för Sverige bör vara att få till en separat redovisning av mängden bundet förnybart biogent kol i långlivade byggprodukter som byggts in i byggnaden. Nu föreslår Boverket att det inte ska göras, utifrån att det saknas en konsensus hur detta ska värderas och att det skulle bli för tids- och kostnadskrävande. Men en indikator för detta finns redan i Boverkets generiska LCA-databas och att det redan idag finns ett krav på redovisning av biogent kol bundet i byggprodukten samt för det förpackningsmaterial som följer med byggprodukten. Utifrån den etablerade LCA-metodiken bör därför biogent kol bundet i byggprodukter inkluderas som en kompletterande klimatindikator.

Förslaget innebär administrativa kostnader

Konsekvenser av liggande förslag innebär administrativa kostnader som inte kan beskrivas som ringa. Både för byggherrar och entreprenörer. Störst tillkommande kostnader får Boverket i form av uppläggskostnader med utbildning, löpande kostnader i handläggning, drift och underhåll av klimatdeklarationsregistret och tillsyn. Kommuner får också informationskostnader såväl som ökade hanteringskostnader.

För att klara att reducera kostnaderna understryker Boverket vikten av god projektering, vilket då också kan leda till optimeringar som undviker att projekteringskostnader blir större.

Totalt sett beräknas kostnaderna för byggaktörerna gå upp med mellan 1-5 procent av produktionskostnaden. Om kostnaderna ökar med 5 procent beräknas byggandet minska med 1,2 procent samtidigt som hyrorna stiger med 2,4 procent.

Vissa byggmaterial blir för dyra

Kravet på klimatförbättrande material gör att byggmaterialkostnaderna ökar. ”Utslaget per produkt bedöms emellertid inte kostnaderna som betydande”. Ändå innebär den höjda kostnadsribban att vissa material som historiskt varit väldigt vanliga nu får svårt att förekomma.

Boverket kan inte identifiera någon aktör som idag bygger småhus med klassisk betongstomme. Med förslaget erfar också Villaägarnas Riksförbund att användande av betongplattor i fastigheter, som haft en praktiskt och värdefull tillämpning, inte längre kommer kunna användas. Dessa skulle i så fall ha överskridit det gränsvärde som nu är aktuellt. Tegelvillor som inte har klimatförbättrat tegel kommer heller inte att klara gränsvärdet. Just att småhus ska vara uppförda i tegel förekommer fortfarande som krav i detaljplaner i kommuner. Med de krav som följer av de gränsvärden som upprättas, blir det oerhört kostsamt att uppföra fastigheter i kommuner med denna typ av särkrav.

Sammanfattningsvis beskriver Boverket de samlade förslagen i rapporten som en ”stor utbyggnad av regelverket”. Bedömningen är också att användarna kommer klara att genomföra utbyggnaden genom att öka takten i digitaliseringen och med hjälp av nya metoder för klimatberäkningar. Den administrativa branschen av konsulter förutspås helt enkelt ta sig an uppgiften och utföra den väl.

Motsatsen till regelförenkling är en utökad administration och komplexitet, i regel introducerad utifrån goda intentioner men kanske inte alltid tillräckligt ändamålsenlig för att göra en positiv

skillnad gentemot de målbilder man avser nå. Utökad byråkrati är också kumulativ och lägger sig på lagren av redan etablerade regler.

Inom politiken finns ofta uttalade visioner om regelförenkling. Även för byggbranschen utlovas detta. Den administration som följer av de här förslagen från Boverket står i ett motsatsförhållande till sådana visioner, med följer i ökade kostnader och minskat byggande som konsekvens. Tillgängliga material för att uppföra hus har redan smalnats av, på samma sätt höjs tröskeln för nya företag som vill ta sig in på en marknad vars komplexitet kontinuerligt stärks. Den försämrade konkurrensbilden blir en del i den farhåga också Boverket uttrycker i minskat byggande, höjda boendekostnader som i slutändan boendekonsumenterna tar kostnaderna för. Detta leder Villaägarnas Riksförbund att motsätta sig införandet av gränsvärden för byggnaders klimatpåverkan.

I likhet med Boverkets förhållande till de utökade klimatdeklarationerna anser Villaägarna att andra styrmedel bör övervägas för att reducera byggbranschens klimatavtryck samt att utsläppskällorna identifieras och adresseras specifikt. Kända utsläppskällor, som de transportrelaterade, där i synnerhet de långväga transporter av schaktmassa framträder i särskilt ljus efter att de började avfallsklassas. Långa och dåligt koordinerade transporter kan förbättras och förkortas. Dieselförbrukningen för att underhålla kraftförsörjningen till kranar, grävmaskiner och generatorer på byggarbetsplatser kan också optimeras för att växla mellan toppbelastning och lågförbrukning eller ställas om helt med hjälp av energilagringssystem, hybridlösningar eller ren elektrifiering.

Det är angeläget att reducera klimatavtrycket från byggsektorn och att använda smarta lösningar som effektiviserar och innovativt främjar den gröna omställningen samtidigt som svensk byggsektor stärker sin internationella konkurrenskraft.

Villaägarnas Riksförbund

Helena Thybell

Förbundsdirektör